

SIMPOZIJ "SKULPTURA NA OTVORENOM"

IM 34 (1-2) 2003.
KONGRESI, SIMPOZIJI, SEMINARI
CONGRESSES, SIMPOSIA (WORKSHOPS)

BOŽIDAR PEJKOVIĆ □ Muzeji Hrvatskog zagorja / Galerija Antuna Augustinčića, Klanjec

U Galeriji Antuna Augustinčića u Klanjcu od 21. do 23. svibnja 2003. održan je simpozij *Skulptura na otvorenom*, koji je u ime Ministarstva kulture Republike Hrvatske otvorila pomoćnica ministra kulture mr. Branka Šulc. Tijekom trodnevna rada održano je 47 od 53 prijavljena izlaganja. Tako velik odaziv sudionika omogućio je široku razmjenu iskustava i mišljenja te potvrdio postojanje ne samo potrebe i htijenja nego i mogućnosti te snaga koje bi mogle izvesti definiciju i diviziju pojma skulpture na otvorenom, a samim time i pojma skulpture općenito, te tako stvoriti alat i nužnu osnovu za kvalitetan stručni i znanstveni rad.

Nije čudno što je upravo Galerija¹ iznjedrila jedan ovakav skup: kao muzej skulpture prirodno je razvila senzibilitet za široku problematiku kiparstva, a kao memorijalni muzej upravo majstora Augustinčića posebno je okrenuta pitanjima skulpture na otvorenom.

Prema prvotnoj zamisli, simpozij je trebao biti dijelom pripremnih radova za izložbu *Skulptura na otvorenom*, koja je trebala prerasti u *Trijenale skulpture na otvorenom*, čime bi se trajno promicalo vrijednosti ovog segmenta kiparstva, uz poticanje i konkretno potpomaganje njegova razvoja. Međutim, zeleno svjetlo dobio je jedino simpozij, stječući time novu dimenziju i važnost. Stoga se njegovim pripremama pristupilo s pozornošću i vrlo ozbiljno.

Okupljen je vrstan organizacijski odbor², jasno je postavljen cilj³ i definirana okvirna područja / teme⁴. Obavijest i poziv za sudjelovanje odaslani su najširem krugu povjesničara umjetnosti, arhitekata i kipara diljem

MHZ - Galerija Antuna Augustinčića

Dr. Jadranka Damjanov
Dr. Radovan Ivančević
Mr. Irena Kraševac
Dr. Zvonko Maković
Božidar Pejković

Pridonijeti utvrđivanju sadržaja, opsega i dosega pojma skulpture na otvorenom te klasifikaciji tog segmenta kiparstva, na osnovi likovnoteoretskih, lingvističkih i povijesnoumjetničkih istraživanja i promišljanja.

POJAM SKULPTURE NA OTVORENOM
Skulptura - skulptura na otvorenom

PROSTOR

Prostor, okruženje, okoliš
Prirodna i urbana sredina
Parkovna skulptura
Skulptura kao urbanistički element

VELIČINA

Veliko i monumentalno

DOSTUPNOST

Intimno i javno
Povlašteni krug i najšira javnost
Javna plastika - javni spomenici

FUNKCIJA

Komemorativna, spomenička, ludička

TEMATIKA

Sakralna i profana
Mitološka i simbolička

ODNOS PREMA ARHITEKTURI

Skulptura kao arhitektura i arhitektura kao skulptura
Skulptura podređena arhitekturi
Sklad/sinteza arhitekture i skulpture

MATERIJALI

Trajnost i trošnost

1 Organizator

2 Organizacijski odbor

3 Cilj simpozija

4 Okvirna područja/teme

SOCIOLOŠKI ASPEKTI

Društveni utjecaji i utjecaji na društvo

Tonko Maroević
*Heliotropizam oblika*Višnja Flego
*Pojam skulpture na otvorenom u hrvatskim enciklopedijama i leksikonima*Jadranka Damjanov
*Vizualno taktilni pojmovi i klasifikacija skulpture*Lavinija Belušić
*Prilozi tumačenju kiparsko-arhitektonsko-prostornih odnosa kroz neke teorije zamjedbe i prikazivanja*Radovan Ivančević
*Varijacije na temu skulpture u urbanom i pejzažnom okolišu*Fedor Kritovac
*Prikazivanje i skrivanje skulpture*Maro Grbić
*Dostupnost i javna skulptura*Branka Hlevnjak
*Kip kao urbani inventar*Sandra Kržić Roban
*Pred zidom: strah od praznine?*Janka Vukmir
*Trebamo li skulpturu na otvorenom?*Eugen Franković
*Temeljna iskustva: prostor, vrijeme, oblik - hrvatska varijanta javne plastike*Vladimir P. Goss
*Arhitektonska plastika i "zanimljiva vremena" - Antika, Srednji vijek, danas*Branka Vojnović - Traživuk
*Antropologija spomenika (Grgur Ninski u Splitu)*Nadežda Čačinović
*Ukrštanje roda u reprezentativnoj skulpturi*Vinko Srhoj
*Monumentalno kao totalitarno*Ljiljana Kolešnik
*Između naracije i dekonstrukcije. Problemi suvremene spomeničke skulpture posvećene žrtvama bolokausta*Elena Cvetkova
*Povjesničar umjetnosti između "podobnih" i "nepodobnih" spomenika*Želimir Hladnik
*Muka po kiparstvu. Vrvat sculptores*Ferdinand Meder
*Konzervatorski i sociološki aspekti zaštite skulptura na otvorenom*Mario Braun
*Nedestruktivna ili malodestruktivna istraživanja kao metoda utvrđivanja stanja spomenika u funkciji određivanja konzervatorsko-restauratorskog postupka na primjeru spomenika (pila) sv. Trojstva u Požegi*Šefka Horvat Kurbegović
*Trajnost materijala: od prevencije do konzervacije*Ivo Donelli
*Konzervatorsko-restauratorski zabvati na kamenoj plastici*Josip Korošec
*Fontana F. Robbe ili o trajnosti kamena u urbanoj sredini*Tone Papić
*Devastacija, obnova i interpolacija - osječki primjer*Stjepan Lončarić
*Obnova bastiona kao skulptura - specifični "land art"*Nada Duić - Kowalsky i Ranko Dokmanić
Kamen iskonski materijal - znak u oblikovanju prostora - kulturnog pejzaža

Hrvatske - bilo da su institucionalizirani na fakultetima, akademijama, institutima, muzejima, zavodima za zaštitu spomenika i restauratorskim zavodima, bilo da su slobodni istraživači - te srodnim strukama i njihovim udrugama. Željelo se doprijeti do svakog stručnjaka koji se izravno ili posredno bavi skulpturom.

Prijave su stizale iz svih dijelova Hrvatske, a zahvaljujući kolegijalnim kontaktima pojedinaca i ustanova, simpozij se prirodno proširio na susjednu Sloveniju i Austriju.

Odziv je nadmašio sva očekivanja: pristiglo je osamdesetak prijava, od kojih su 53 uključivale izlaganje.

Sudeći prema prispjelim sažecima, sva izlaganja uklopala su se u zadane okvire - štoviše bez većih sadržajnih preklapanja - te nije preostalo drugo nego produljiti trajanje simpozija. Uzimajući u obzir i teme i pristup temama, načinjen je program simpozija⁵ prema kojemu je, uz manja odstupanja, skup i održan. Tehničku podršku pružala je tvrtka Atman v.d., a moderirali su Mario Braun, dr. Ljiljana Kolešnik, mr. Irena Kraševac i mr. Snježana Pintarić.

Prvog dana prevladavale su teme s dominantno teorijskim, filozofskim ili sociološkim pristupom. Drugog se dana preko zaštitarske tematike logično prešlo na odnose skulpture i arhitekture te otpočelo s temama preglednog tipa, koje su prevladavale trećeg dana simpozija.

Podržavajući programsku orijentaciju pojedinih dana simpozija, kao neformalan ali značajan prilog sudionici ma su (za vrijeme vožnje od Zagreba do Klanjca odnosno u vrijeme odmora) prikazani filmovi Bogdana Žižića *Damnatio memoriae ili Udar na sjećanje* iz 2001. godine (prvog dana) te Petra Krelje *Mediteranski kiparski simpozij Labin - Dubrova* iz 2002. godine (trećeg dana). Uz to, Galerija je u svom Salonu priredila izložbu koja je na najbolji mogući način odgovarala cjelokupnom simpoziju: izložbu Dušana Džamonje, kojega ime u kolektivnoj svijesti funkcionira kao sinonim za skulpturu na otvorenom.

Nakon trodnevna rada, pokazalo se da je simpozij uspio. Ne samo zato što je okupio toliki broj sudionika i omogućio iznošenje relevantnih dosega struke, o čemu dovoljno rječito svjedoče već i same teme izlaganja te knjiga sažetaka koja je tiskana za sam skup (integralni će radovi biti objavljeni u *Analima Galerije Antuna Augustinčića*; tek s tim izdanjem simpozij će u potpunosti ostvariti pun značaj i utjecaj). Uspio je prvenstveno stoga što je raspravama i završnim zaključkom unisono upozoreno na glavni nedostatak struke: nepostojanje terminologije odnosno tezaurusa te usustavljene klasifikacije, barem kad je riječ o skulpturi. Stoga organizatoru posebno godi što naziv simpozija i ostali izrazi koje je kroz predložena okvirna područja odnosno teme diskretno ponudio kao termine, jednako kao ni u njima sadržana klasifikacijska stajališta, nisu dovođeni u pitanje, tako da mogu postati jezgrom zahtijevanog sveobuhvatnog rječnika i okosnicom usustavljene klasifikacije.

Ovim se skupom, dakle, pitanje skulpture na otvorenom odnosno kiparstva općenito jasno postavilo kao problem, kao pitanje vezano uz nužnost odgovora. Što je najvažnije, ujedno su očitovane i snage, individualne i institucionalne, koje se mogu i hoće nositi s tim problemom i odgovarati na pitanja. A upravo to i jest bila osnovna namjera organizatora.

Ako se dogodi - kao što je na simpoziju otvoreno nagoviješteno - da doskora budu pokrenuti projekti koji bi trebali rezultirati rječnikom skulpture te širokim registrom kipara i spomenika, moći će se reći da je klanječki skup svakako ispunio pa i nadmašio svoj cilj.

Kako god bilo, simpozijem *Skulptura na otvorenom* pitanje skulpture je otvoreno.

Primljeno: 12. veljače 2004.

THE SYMPOSIUM "OPEN-AIR SCULPTURE"

Between the 21st and 23rd of May 2003 The Antun Augustinčić Gallery in Klanjec organised the symposium *Open-Air Sculpture* with the aim of contributing to the definition of the substance, scope and range of the term "open-air sculpture" and to classify this segment of sculpture on the basis of study and deliberation in the fields of art theory, linguistics and history of art. The assistant to the minister of culture of the Republic of Croatia Branka Šulc opened the three-day symposium in which 47 of the 53 registered papers were read. This great response by participants enabled a broad exchange of experiences and opinions and confirmed the existence not only of the need and willingness, but also the possibility and strength to provide a definition and a division of the term open-air sculpture, and in doing so the term sculpture in general and thus create the tools and necessary basis for proper professional and scholarly work.

Željko Kovačić
Skulpture-markeri

Vesna Meštrić
Slavoluk Sergijevaca u Puli

Marija Buzov
Javni spomenici u anticima

Vlasta Zajec
Reljefi lava sv. Marka u Istri

Damir Sabalić
Mletački lavovi sv. Marka u Pagu

Petar Puhmajer
Barokni pilovi u Hrvatskoj - podrijetlo, oblikovanje i očuvanost

Draženka Jalšić Ernečić
Barokni pilovi sa starog trga u Koprivnici

Irena Kraševac
Pilovi, poklonci i raspela Hrvatskog zagorja

Marijana Belaj i Marija Mirković
Skulptura u sakraliziranome krajoliku

Marija Ivetić i Vladimira Pavić
Sakralna barokna skulptura u otvorenim prostorima središnje Istre

Stanko Piplović
Javni spomenici u Dalmaciji iz 19. stoljeća

Dalibor Prancević
Meštrovićeva javna plastika u Splitu

Dinka Radić
Skulptura u trogirskom groblju

Daina Glavočić
Skulptura na rijčkim grobljima Kozala i Trsat

Danijela Ljubičić Mitrović
Skulptura na otvorenom - pregled na području grada Slavonskog Broda

Silvija Lučevnjak
Prilog poznavanju odnosa skulpture, arhitekture i perivojne arhitekture na primjerima slavonskih dvoraca

Grgur Marko Ivanković
Spomenik 78. pješачkoj pukovniji u Osijeku

Marija Ivetić
Javna plastika u Pazinu

Davorin Vujčić
Brijunski (int)akt

Zvonko Maković
Spomenička plastika Vojima Bakića: jučer, danas, sutra

Ivana Kancir
Projekt memorijalnog područja Dotrščine

Snježana Pintarić
Park skulptura Dušana Džamonje u Vrsaru

Jerica Zihrel
Poreč: skulptura kao dijalog s prošlošću

Gorka Ostojić Cvajner
Mediteranski kiparski simpozij Dubrova - Labin (Od simpozija do muzeja)

Andreja Der-Hazarijan Vukić, Jasenka Ferber - Bogdan i Darija Alujević
Zagrebačka javna skulptura - realizirane inicijative osamdesetih

Duško Kečkemet
Skulpture na otvorenome: primjer Splita

Rozalija Linke
Danica Phelps - Walking Art - na granici skulpture

23. svibnja (petak)